

Trafikutskottets betänkande

1982/83:2

om ändring i körkortslagen m. m. (prop. 1982/83:13)

Propositionen

I proposition 1982/83:13 föreslår regeringen (kommunikationsdepartementet) riksdagen att anta inom kommunikationsdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i körkortslagen (1977:477),
2. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

I propositionen förordas att polisen får möjlighet att i vissa fall ta ett körkort i förvar utan att körkortshavarens rätt att köra bil för den skall upphöra. Åtgärden syftar till att säkerställa och underlätta verkställigheten av beslut om återkallelse av körkort.

Vidare läggs i propositionen fram förslag till lagändringar som dels är en följd av riksdagens beslut att införa en ny körkortsklass för förare av tunga lastbilar, dels skall ge socialstyrelsen samma bemyndigande att besluta om medicinska krav för traktorkort som styrelsen redan har när det gäller körkort.

Slutligen föreslås att länsrätten skall kunna vara domför med en lagfaren domare ensam i körkortsmål där beslutet innebär att körkortet inte återkallas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1983.

Lagförslagen

De vid propositionen fogade lagförslagen har följande lydelse:

1 Förslag till

Lag om ändring i körkortslagen (1977: 477)

Härigenom föreskrivs i fråga om körkortslagen (1977: 477)¹

dels att 1 och 28 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 23 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller behörigheten att föra motorfordon, terrängmotorfordon, traktor och motorredskap.

Behörigheten att föra motorfordon eller terrängmotorfordon anges på följande sätt i körkort.

Bokstav	Behörighet	Bokstav	Behörighet
A	motorcykel	A	motorcykel
B	personbil, lätt lastbil och ett till sådan bil kopplat lätt släpfordon, terrängvagn	B	personbil, lätt lastbil och ett till sådan bil kopplat lätt släpfordon, terrängvagn
C	tung lastbil	C	tung lastbil och ett till sådan bil kopplat lätt släpfordon
D	buss	D	buss
E	släpfordon, oavsett antal och vikt	E	släpfordon, oavsett antal och vikt

Behörighet att i yrkesmässig trafik för personbefordran föra personbil, lätt lastbil eller terrängvagn utmärkes i körkort med beteckningen TAXI.

23 a §

Kan det antas att körkortet kommer att omhändertas enligt 23 § för körkortet omedelbart tas i förvar i avvaktan på ett beslut om omhändertagande.

28 §²

Traktorkort får utfärdas endast för den som har tillräcklig synskärpa och hörselförmåga för att föra traktor och som även i övrigt uppfyller de medicinska krav som bör ställas upp med hänsyn till trafiksäkerheten.

Sökandens synskärpa är tillräcklig, om den med eller utan glasögon eller linser är minst 0,5 på det bästa ögat.

¹ Lagen omtryckt 1980: 977.

² Ändringen innebär att andra och tredje styckena upphävs.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Sökandens hörselförmåga är tillräcklig, om han med eller utan hörapparat väl uppfattar vanlig samtalsstämma på en meters avstånd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

2 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1971: 289) om allmänna förvaltningsdomstolar**

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1971: 289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*18 §²

Länsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. när åtgärd som avser endast måls beredande vidtages,
 2. vid sådant förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av annan länsrätt samt vid sådant förhör i ärende enligt utlänningslagen (1980: 376) som begärts med stöd av 57 § samma lag,
 3. vid beslut som avser endast rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende,
 4. vid beslut om återkallelse tills vidare av ett körkort, körkortstillstånd eller traktorkort eller om vägran tills vidare att godkänna ett utländskt körkort, när det är uppenbart att ett sådant beslut bör meddelas,
 5. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.
- Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttен rätt, är länsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande av

1. mål om utdömande av vite,
2. mål enligt bevissäkringslagen (1975: 1027) för skatte- och avgiftsprocessen, enligt lagen (1978: 880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979: 1152), om handlings undantagande från taxeringsrevision, skatterevision eller annan granskning och om befrielse från skyldighet att lämna kontrolluppgift enligt taxeringslagen (1956: 623),
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 § lagen (1980: 621) med särskilda bestämmelser om vård av unga och 8 § lagen (1981: 1243) om vård av missbrukare i vissa fall,
4. mål enligt uppbörds- och folkbokföringsförfattningarna med undantag av mål om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt,

¹ Lagen omtryckt 1981: 1323.

² Senaste lydelse 1982: 331.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

5. mål om uppdelning av taxeringsvärde enligt 20 kap. 15 § fastighets-taxeringslagen (1979:1152).

6. mål som avser ändring av taxerad inkomst med högst 2 500 kr..

7. mål enligt skatte- och taxeringsförfattningarna i vilket beslutet överensstämmer med parternas samstämmiga mening.

8. mål om rättshjälp genom offentligt biträde i ett ärende hos en annan myndighet.

9. mål enligt körkortslagen (1977:477), om beslutet innebär att varning meddelas eller om det är uppenbart att ett körkort, körkortstillstånd eller traktorkort skall återkallas eller att ett utländskt körkort inte skall godkännas.

9. mål enligt körkortslagen (1977:477), om beslutet innebär att *något körkortsingripande inte skall ske* eller att varning meddelas eller om det är uppenbart att ett körkort, körkortstillstånd eller traktorkort skall återkallas eller att ett utländskt körkort inte skall godkännas.

10. mål i vilket saken är uppenbar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

Utskottet**1 Omhändertagande av körkort**

Körkort skall enligt körkortslagen omhändertas omedelbart – i avvaktan på beslut om återkallelse – bl. a. då en körkortshavare gjort sig skyldig till grov vårdslöshet i trafik eller uppenbart rattfylleri. Om endast misstanke om rattfylleri eller rattonykterhet föreligger kan körkortet omhändertas först sedan det s. k. analysbeviset har erhållits.

Körkort gäller ej medan det är omhändertaget.

Av propositionen framgår att körkortshavare inte sällan osannfärdigt säger sig ha förlorat sitt körkort, när polisen skall verkställa ett beslut om omhändertagande eller återkallelse. Sådana körkortshavare kan sålunda vid fortsatt körning och vid en poliskontroll visa upp sitt körkort utan att behöva misstänkas för olovlig körning.

För att man skall komma till rätta med detta missförhållande föreslås i propositionen ett tillägg i körkortslagen. Tillägget innebär att polisen – då man kan räkna med ett senare beslut om omhändertagande – får möjlighet att omedelbart ta körkortet i förvar. Rätten att köra bil skall inte upphöra genom åtgärden. Körkortshavaren skall upplysas om – framhålls det i propositionen – att han måste ha en godtagbar legitimationshandling med sig under den tid polisen förvarar hans körkort. Vidare förutskickas vissa kompletterande bestämmelser i körkortsförordningen (1977:722). Sålunda bör i denna bl. a. föreskrivas att förvar av körkort inte får bestå längre än

nödvändigt och i vart fall inte längre än förslagsvis två månader.

Utskottet framhöll i sitt av riksdagen godkända betänkande TU 1981/82:3 att ifrågavarande olägenhet bör undanröjas. Det förslag härom som nu läggs fram kan emellertid utskottet inte tillstyrka.

Eftersom annan legitimationshandling än körkort inte godtas vid körning utomlands innebär förslaget att en körkortshavare kan fråntas rätten att köra utomlands under avsevärd tid. Om analysbeviset sedan visar en lägre alkoholkoncentration än det påföljdsgrundande gränsvärdet 0,5 promille har körkortshavaren sålunda utan domstolsprövning drabbats av en påföljd – som i det enskilda fallet kan vara mycket kännbar – utan annan grund än misstanke om rattonykterhet. Denna innebörd av förslaget är enligt utskottets mening betänkligen från rättssäkerhetssynpunkt. Härtill kommer att det föreslagna nya stadgandet inte skulle få avsedd verkan om körkortshavare – redan då polisen skall ta körkortet i förvar – osannfärdigt säger sig ha förlorat detta.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet regeringens förslag att till körkortslagen foga en ny paragraf, 23 a §.

Vad utskottet nu har anfört bör av riksdagen ges regeringen till känna.

2 Nya körkortsklasser

Till följd av riksdagens beslut (TU 1981/82:26, rskr 1981/82:231) med anledning av proposition 1981/82:81 om riktlinjer för det framtida trafiksäkerhetsarbetet m. m. har nya körkortsklasser införts i körkortsförordningen. Till komplettering av dessa ändringar föreslås i propositionen ett förtydligande tillägg i 1 § körkortslagen. Av tillägget framgår att den nya C-behörigheten, som avser tung lastbil utan tungt släpfordon (s. k. singel-lastbil), även omfattar behörighet för ett till en tung lastbil kopplat lätt släpfordon.

Utskottet har ingen erinran mot ifrågavarande tillägg.

3 Medicinska krav för innehav av traktorkort

Körkortslagen innehåller en allmän regel – i 7 § – att körkortssökande skall ha tillräcklig syn och hörsel och att de i övrigt skall uppfylla de medicinska krav som trafiksäkerheten ställer. Närmare föreskrifter meddelas av socialstyrelsen. Vad gäller dem som söker traktorkort innehåller körkortslagen däremot – förutom samma allmänna regel som i 7 § – preciserade krav på syn- och hörselskärpa (28 § andra och tredje styckena).

Enligt föredragande departementschefen är den allmänna regeln för traktorförare, som återfinns i 28 § första stycket, tillräcklig. Närmare

föreskrifter bör meddelas av socialstyrelsen. Han föreslår därför att 28 § andra och tredje styckena upphävs.

Utskottet tillstyrker förslaget.

4 Länsrättens domförhet i körkortsmål

I propositionen föreslås en ändring i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar. Ändringen innebär ett mindre tillägg i 18 § tredje stycket 9. Länsrätt föreslås bli domför med en lagfaren domare ensam även i mål där beslutet går ut på att något körkortsingripande inte skall ske. F. n. gäller att sådant beslut kräver medverkan även av tre nämndemän om inte saken är uppenbar. Genom lagändringen kommer i princip alla körkortsmål, som inte leder till återkallelse av körkort, att kunna avgöras av ensamdomare. Beslut om återkallelse kommer också framgent att kräva fullsuttan rätt, om det inte är uppenbart att återkallelse är befogad. Dessutom gäller naturligtvis – framhålls det i propositionen – att körkortsmål liksom f. n. skall prövas av fullsuttan rätt om det är påkallat av särskilda skäl, även om beslutet endast skulle innebära varning eller t. o. m. ingen åtgärd alls.

Utskottet tillstyrker lagändringen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *omhändertagande av körkort*
att riksdagen med avslag på det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i körkortslagen (1977:477) – såvitt förslaget avser att i lagen införa en ny paragraf, 23 a § – som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,
2. beträffande *nya körkortsklasser och medicinska krav för innehav av traktorkort*
att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i körkortslagen (1977:477) såvitt det avser ändring i 1 och 28 §§,
3. beträffande *länsrättens domförhet i körkortsmål*
att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Stockholm den 16 november 1982

På trafikutskottets vägnar
BERTIL ZACHRISSON

Närvarande: Bertil Zachrisson (s), Rolf Clarkson (m), Kurt Hugosson (s), Birger Rosqvist (s), Wiggo Komstedt (m), Olle Östrand (s), Sven-Gösta Signell (s), Per Stenmarck (m), Rune Torwald (c), Rune Johansson (s), Margit Sandéhn (s), Görel Bohlin (m), Olle Grahn (fp), Sven Henricsson (vpk) och Per-Ola Eriksson (c).

Reservation

Omhändertagande av körkort (mom. 1)

Rune Torwald (c), Olle Grahn (fp) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet framhöll" och slutar med "till känna." bort ersättas med text av följande lydelse:

Utskottet framhöll i sitt av riksdagen godkända betänkande TU 1981/82:3 att ifrågavarande olägenhet bör undanröjas. Utskottet ser därför med tillfredsställelse att förslag därom nu föreligger. Utskottet tillstyrker förslaget men konstaterar att detta kan medföra att körkortshavare fräntas rätten att köra utomlands under den tid som polisen förvarar körkortet, eftersom annan legitimationshandling än körkort inte godtas vid körning utomlands. Denna följd av det nya stadgandet innebär sålunda en olägenhet i de fall då analysbeviset senare visar en lägre alkoholkoncentration än det påföljdsgrundande gränsvärdet 0,5 promille. Det torde dock vara sällsynt att yrkeschaufförer låter sig utsättas för ens misstanke om rattonykterhet. Skulle så ändå ske, bör berörd arbetsgivare kunna klara sina utrikestransporter genom omdisponering av tillgänglig personal. Utskottet förutsätter vidare att alla ärenden av ifrågavarande slag, där rätten att köra utomlands är av stor betydelse, behandlas med förtur.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande omhändertagande av körkort*
att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i körkortslagen (1977:477) såvitt det avser att i lagen införa en ny paragraf, 23 a §,

